

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
IYUN/6-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyun.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING LIKVIDLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI.....	10
Bauyetdinov M.J.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH STRATEGIYASI.....	18
Usmanova Zumrad Islamovna, Xasanova Yulduz Kayumovna	
TOKLI O'TKAZGICHLARDA MAGNIT MAYDON INDUKSIYASINING NAZARIY TAHLILI	23
O'ngboyev Anvar, Umarov Uyg'un, Dusiyorov Jaxongir, Jonimqulov Mirtemur	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	30
Akbarova Shaxnoza Yakub qizi	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA ASALARICHILIK TARMOG'I SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	33
Farmanov Jonibek Ziyadullayevich	
BILVOSITA SOLIQLARNI MA'MURIY BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	38
Mansurova Arofatxon Shavkat qizi	
BANKLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI XALQARO USULLAR VA MEZONLAR ASOSIDA BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	43
G'aybulloyev Suxrob Odil o'g'li	
IDEMPOTENT O'LCHOVLAR SIMPLEKSIDA ANIQLANGAN CHIZIQLI OPERATORLAR DINAMIKASINING EKOLOGIK MODELLASHTIRISHDAGI TATBIQI	50
Karimov Muzaffar Musaxonovich, Karimova Shalola Musayevna	
BANKLARARO LIKVIDLILIKNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	56
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
BANKLARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI OSHIRISH	60
Asemova Rano Jabbarbergenovna	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН НА ОСНОВЕ СЦЕНАРНОГО АНАЛИЗА РАЗВИТИЯ АПК.....	66
Ли Марина Рудольфовна	
POLIMER VA UGLEROD NANOTOLALI MODIFIKATORLAR ASOSIDA BITUM KOMPOZITSIYALARINING REOLOGIK, MIKROTUZILMAVIY VA ADGEZION XOSSALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING QIYOSIY TAHLILI	70
Hasanov Bahrom Bo'ronovich	
XORIJIY TADBIRKORLIK RIVOJLANISHIGA XALQARO IQTISODIY INTEGRATSIYANING TA'SIRI.....	76
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
SULFIDLI POLIMETALL RUDALARNI SELEKTIV FLOTATSIYALASHDA YANGI AVLOD REAGENTLARINI QO'LLASHNING TEXNOLOGIK YECHIMLARI TAHLILI.....	79
Xushvaqтова Zamira Hikmatulloyevna, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
LOGICLABUZ: A BROWSER-NATIVE CO-SIMULATION PLATFORM FOR THE VIRTUALIZATION OF MULTI-MCU ROBOTIC SYSTEMS	84
Ergashev Adizbek Kamol ugli	
DUBAY IQTISODIYOTINING DIVERSIFIKATSIYALASHUV BOSQICHLARI VA UNDAN O'ZBEKISTONDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	94
Dilmira Abdumalikovna Shamusarova	
MINTAQADA TIBBIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO MODELLARI.....	99
Yusupova Mehrigon O'ktamovna	
EKONOMETRIK MODELLARNI TANLASH VA ULARNING SIFATINI BAHOLASHDA INTEGRAL MEZONNI QO'LLASH	104
Turayev Baxtiyor Ergashevich	

PHP VA SUN'YI INTELLEKT SINERGIYASI: LARAVEL ASOSIDA INTELLEKTUAL VEB-TIZIMLARNI LOYIHALASH ARXITEKTURASI.....	110
Jo'rayev To'xtasin, Abdusattarov Odiljon, Boymatov Mexrojiddin, Temirova Orifa, Yuldashboyev Shermuxammad	
CORPORATE GOVERNANCE QUALITY, FOREIGN DIRECT INVESTMENT, AND ECONOMIC GROWTH: A PANEL ECONOMETRIC ANALYSIS OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES (2003–2024).....	119
Yusufjon Pulatov	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	129
Sheraliyev Olimjon O'ktam o'g'li	
МЕХАНИЗМ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КРУПНЫХ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	135
T.T. Жураев	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA HUDUDIY BANDLIKNI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI	140
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
YASHIL IQTISODIYOT, RESURS SAMARADORLIGI, TABIIY KAPITAL, AYLANMA IQTISODIYOT, EKOLOGIK SAMARADORLIK VA INKLYUZIV O'SISH TUSHUNCHALARINING ILMIY EVOLYUTSIYASI TAHLILI	146
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
РОЛЬ АЛГОРИТМОВ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ НА СОВРЕМЕННЫХ РЫНКАХ КАПИТАЛА	153
Алиева Сусанна Сейрановна	
РОЛЬ АЛГОРИТМОВ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ НА СОВРЕМЕННЫХ РЫНКАХ КАПИТАЛА	153
Алиева Сусанна Сейрановна	
BUXORO VILOYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI VA ASOSIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	160
Ibragimov Aziz Turayevich	
ALOQA XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA SOLIQLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	168
Shirinov Uchqun, Bahodirova Madinabonu	
TA'LIM XIZMATLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING SWOT VA OMILLI TAHLILI.....	176
Alimova Shamsiya Abidovna	
ВЫЗОВЫ РАЗВИВАЮЩИХСЯ РЫНКОВ: ИНФРАСТРУКТУРНАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ, ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ.....	182
Умарова Шахноза Акбаровна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QUYOSH ENERGIYASIGA ASOSLANGAN YOMG'IRLATIB SUG'ORISH TIZIMINING IQTISODIY-EKOLOGIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	190
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
TIJORAT BANKLARI KREDITLARINING DAROMADLILIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	200
Ulug'bek Abraxmatov	
ZAMONAVIY TELEKOMMUNIKATSIYA TARMOQLARIDA TRAFIK TURLARINING XUSUSIYATLARI VA ULARNING XIZMAT KO'RSATISH SIFATIGA TA'SIRI.....	204
Abdujapparova M.B., Mirxosilov M.M.	
TURIZMNI MINTAQAVIY RIVOJLANTIRISHDA KLASTERLASH MODELINING TAMOYILLARI VA TARKIBIY ELEMENTLARI	209
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES AND FOOD SECURITY IN DEVELOPED COUNTRIES	214
Rakhmatova Mukhlisa Dilshod qizi	

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR OF UZBEKISTAN: AN ECONOMETRIC ANALYSIS	221
Toshmurod Kulmanov, Sarvar Urinov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION JARAYONLARNI MOLIYALASHTIRISHNING MATEMATIK MODELI	228
Ishniyazov Baxrom Normamatovich, A'zam Qutbiddin A'zamzoda	
ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ МЕДИЦИНСКОЕ СТРАХОВАНИЕ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	234
Омокеев Максымбек Конколойевич	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	239
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
МАХАЛЛИЙ BYUDJET XARAJATLARI SAMARALI IJROSINING MOLIYAVIY MUSTAQILLIKKA TA'SIRI	244
Usmonov Parviz Shavkatovich	
О'ZBEKISTONDA NAQD PULLARNING AYLANMASINI QISQARTIRISH IMKONIYATLARI	249
Gadoyev So'hrob Jumakulovich	
СОЦИАЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ УСЛУГ	258
Абдуллаева Зульфия Иззатовна	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA IJTIMOY-IQTISODIY ISLOHOTLAR TAHLILI.....	263
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЧУВСТВИТЕЛЬНОСТИ ОБЪЁМА ИНВЕСТИЦИЙ К УРОВНЮ ИНФОРМАЦИОННОЙ ПРОЗРАЧНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ РЫНКОВ	270
Бекматов Акмал Курбонмахматович	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOT SALOHİYATINI OSHIRISH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	277
Samandarov Jamshidbek Davronbekovich	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	283
Quvatova Gulzoda Faxriddin qizi	
ANTIBAKTERIAL FAOLLIKKA EGA BO'LGAN YANGI ORGANIK ASOSLI, XONA HARORATIDA FOSFORLANUVCHI MATERIALLARNING FUNKSIONAL XOSSALARI	292
Ro'ziyev Suxrobjon Qahramon o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK XIZMATLARIGA INTEGRATSIYASI	299
Abdullayeva Madinabonu Xasanboyevna	
LOGISTIKA KOMPANIYALARIDA BOSHQARUV TIZIMLARINI LOYIHALASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA UNI RESPUBLIKA KICHIK TRANSPORT-LOGISTIKA KORXONALARIDA QO'LLASH.....	305
Shadibekova Dildor Abduraxmanovna	
AGROVOLTAIKA VA VENCHUR KAPITAL: O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI VA QUYOSH ENERGIYASINI BIRLASHTIRGAN INNOVATSION INVESTITSIYA MODELINI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	311
Qarajanova Gulnoza Tolliyevna	
SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH TIZIMINI AVTOMATLASHTIRISHDA SOLIQLARNING ROLINI OSHIRISH MASALALARI	320
Boymurotov Sodiq	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING INSTITUTSIONAL OMILLARI	324
Toirjonov Sardorbek Dilshodjon o'g'li	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATISH TIZIMINING SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	329
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	

TIJORAT BANKLARIDA KROSS-SOTUVLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	334
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
BIZNES JARAYONLARI SAMARADORLIGINI INTEGRAL INDEKS ASOSIDA BAHOLASH.....	338
Shodmanov Toshtemir Ro'ziyevich	
O'ZBEKISTONNING ENERGETIK SALOHİYATI EMPIRIK TAHLILI.....	342
Nigmatullayeva Gulchexra Nurullayevna	
FAVQULOTDA VAZIYATLARDA SUV TOSHQINI VA SEL HOLATLARIDA AHOLI VA HUDUDLARINI HIMOYA QILISHGA SALBIY TA'SIR KO'RSATUVCHI MUAMMOLI MASALALAR VA ULARNI BARTARAF QILUVCHI BULDOZER ISHCHI JIHOZI KONSTRUKSIYASI.....	354
Yangiboyev G'iyosjon, Asqarxo'jayev To'lqin	
KAM XARAJATLI AVIATASHUVCHILAR FAOLIYATINING FAOLIYATINING SAMARQAND TURIZMI RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	359
Alisher Suyunov	
POLIMER VA UGLEROD NANOTOLALI MODIFIKATORLAR ASOSIDA BITUM KOMPOZITSIYALARINING REOLOGIK, MIKROTUZILMAVIY VA ADGEZION XOSSALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	366
Hasanov Bahrom Bo'ronovich	
GEN Z AVLODI BILAN ISHLASHDA HR STRATEGIYALARI.....	372
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
МЕНЕДЖМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	378
Махмудов Суннатжон Абдужаббор угли	
ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРЕИМУЩЕСТВ ВНЕДРЕНИЯ «СМАРТ-ТУРИЗМА» В УЗБЕКИСТАНЕ.....	383
Юсубова Махлиё Икромовна	
HUDUDLARDA TURISTLARGA UMUMIY OVQATLANISH XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK MODELINI TAKOMILLASHTIRISH: EKOTIZIMLI YONDASHUV.....	389
Maxmadiyeva Charos Xayrullayevna	
HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI FANINING FANLARARO BOG'LIQLIGI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUV.....	397
Nigmatjonov Sardor Abdumannobovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING BANDLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	403
Mamadaliyev Doniyorbek Shuxratbek o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAHARLARINING EKOTRANSFORMATSIYASI.....	410
Xusainov Oybek Djabbarovich	
KAPITAL BOZORI ORQALI MOLIYALASHTIRILADIGAN INVESTITSION LOYIHALARDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH.....	414
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QISHLOQ XO'JALIGINING EKOLOGIK BARQARORLIGINI OSHIRISHDA SMART TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISH METODOLOGIYASI.....	421
Mirzataev Salamat Muratbaevich	
OZIQ-OVQAT BOZORI RIVOJLANISHINI PROGNOZLASH MEXANIZMINI O'RGANISH METODIKASI.....	426
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich, Abduraxmanova Zuxra Toxir qizi	
ЭЛЕКТРОННОЕ ГОСУДАРСТВО И ЦИФРОВЫЕ СЕРВИСЫ: ВЛИЯНИЕ НА РАЗВИТИЕ МАЛОГО БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	434
Ли Д.Э.	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING MAKROIQTISODIY TAHLILI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	440
Xikmatullayeva Nargiza Jamoliddin qizi	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI.....	446
Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi	

TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA YASHIL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	453
Jo'raboyev Jurabek Muhibillo o'g'li XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH DAVLAT IJTIMOY- IQTISODIY SIYOSATINING USTUVOR YO'NALISHLARIDAN BIRI.....	457
Islomov Shuhrat Marufjonovich, Saparov Murod Irgashovich O'ZBEKISTONDA TASHISH VA SAQLASH XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI ..	462
Usmanova Zumrad Islamovna, Pardayeva Kamola OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	467
Xasanova Yulduz Kayumovna QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQ HISOBOTINI AVTOMATIK SHAKLLANTIRISHNING SUVDAN SAMARALI FOYDALANISHGA TA'SIRINING EKONOMETRIK TAHLILI	472
Sodiq Boymurotov DIGITAL INTERNATIONALIZATION AND GLOBAL COLLABORATION OPPORTUNITIES FOR HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN UZBEKISTAN	479
Tojiyev Abror Rakhmonalievich, Rakhmonaliev Abbas Abror ugli VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITIDA TAHLILiy AMALLARNI QO'LLASH MASALALARI	485
Jo'rayev Dilshod Xudoyqulovich TASHKILOTLARNING INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMI VA UNING TRANSFORMATSIYASI HOLATI	490
G'aniyev Sardor Toshmurodovich KIMYO SANOATINING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA TARMOQ KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOB I	494
Onorboev Sh.M.	

SANOAT KORXONALARIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI TAHLILI

Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Yashil” iqtisodiyot kafedrası

3-bosqich tayanch doktoranti (PhD)

ORCID: 0009-0006-9355-2817

E-mail: musobeksamijonov7@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada sanoat korxonalariga xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar (XTI) jalb etishda ilg'or xorijiy davlatlar — Singapur, Germaniya, Xitoy, Polsha va Angliya — qo'llayotgan strategiyalar hamda siyosat instrumentlari tizimli tahlil qilinadi. Tadqiqotda 2010–2024-yillar davomida ushbu mamlakatlarning XTI jalb etish hajmi, huquqiy-me'yoriy bazasi, soliq imtiyozlari tizimi, maxsus iqtisodiy zonalar (MEZ) modellari va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari qiyosiy o'rganilib, O'zbekiston sanoatiga eng mos keluvchi strategik yondashuvlar aniqlanadi. UNCTAD ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda global XTI hajmi 1,37 trillion AQSh dollarini tashkil etgan bo'lsa-da, rivojlanayotgan davlatlar ushbu kapitalning 29 foizini jalb etgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, barqaror huquqiy muhit, raqobatbardosh soliq rejimi va me'yoriy-huquqiy islohotlar XTI jalb etishda hal qiluvchi omil bo'lib, O'zbekiston uchun ushbu tajribalardan samarali foydalanish imkoniyatlari katta.

Kalit so'zlar: xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar (XTI), maxsus iqtisodiy zonalar, davlat-xususiy sheriklik, soliq imtiyozlari, sanoat modernizatsiyasi, O'zbekiston, raqobatbardoshlik.

Аннотация. В данной статье проведён системный анализ стратегий и инструментов государственной политики, применяемых передовыми зарубежными странами — Сингапуром, Германией, Китаем, Польшей и Великобританией — для привлечения прямых иностранных инвестиций (ПИИ) в промышленный сектор. В рамках исследования выполнено сравнительное изучение объёмов привлечения ПИИ в указанных странах за период 2010–2024 годов, а также их нормативно-правовой базы, системы налоговых льгот, моделей специальных экономических зон (СЭЗ) и механизмов государственно-частного партнёрства. На основе проведённого анализа определены наиболее эффективные стратегические подходы, которые могут быть адаптированы к условиям промышленного развития Узбекистана. Согласно данным UNCTAD, в 2023 году объём мировых потоков ПИИ составил 1,37 трлн долларов США, однако развивающимся странам удалось привлечь лишь 29 % данного капитала. Результаты исследования показывают, что ключевыми факторами успешного привлечения ПИИ являются стабильная правовая среда, конкурентоспособный налоговый режим, благоприятные институциональные условия для инвесторов и последовательные нормативно-правовые реформы. Кроме того, обоснована важность адаптации передового зарубежного опыта для модернизации промышленности Узбекистана и повышения её инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции (ПИИ), специальные экономические зоны, государственно-частное партнёрство, налоговые льготы, модернизация промышленности, инвестиционная привлекательность, Узбекистан, конкурентоспособность.

Abstract. This article provides a systematic analysis of the strategies and policy instruments employed by leading countries — Singapore, Germany, China, Poland, and the United Kingdom — to attract foreign direct investment (FDI) into the industrial sector. The study comparatively examines the volume of FDI inflows, legal and regulatory frameworks, tax incentive systems, models of special economic zones (SEZs), and public-private partnership mechanisms implemented in these countries during the period 2010–2024. Based on this analysis, the most suitable strategic approaches for the development of Uzbekistan's industrial sector are identified.

According to UNCTAD data, global FDI flows amounted to USD 1.37 trillion in 2023; however, developing countries attracted only 29 percent of this capital. The findings of the study indicate that a stable legal environment, a competitive tax regime, and comprehensive regulatory reforms are key determinants of successful FDI attraction. The research also highlights the significant potential for Uzbekistan to effectively adapt and utilize these international experiences to

enhance its investment attractiveness and accelerate industrial modernization.

Keywords: foreign direct investment (FDI), special economic zones (SEZs), public-private partnerships (PPPs), tax incentives, industrial modernization, Uzbekistan, competitiveness.

KIRISH

Zamonaviy globallashtirish sharoitida xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar (XTI) milliy iqtisodiyotlarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim kapital manbaiga aylandi. Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, XTI ni muvaffaqiyatli jalb etgan mamlakatlar texnologik yangilanish, mehnat unumdorligi oshishi va eksport salohiyatini kengaytirish borasida tez sur'atlar bilan rivojlandi. UNCTAD ma'lumotlariga ko'ra, 2000-yildan 2023-yilga qadar global XTI hajmi 5 barobarga oshib, yiliga 1,37 trillion dollarni tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasi 2017-yildan boshlab tizimli islohotlar doirasida xorijiy kapital jalb etishni ustuvor vazifa sifatida belgiladi. 2022-yilda mamlakatga jalb etilgan XTI hajmi 9,8 mlrd. dollarni tashkil etdi — bu 2016-yilga nisbatan 3,2 barobar ko'pdir. Biroq sanoat korxonalariga to'g'ridan-to'g'ri yo'naltirilgan investitsiyalar ulushini yanada oshirish imkoniyatlari mavjud. Bu holat huquqiy muhit barqarorligi, intellektual mulk himoyasi, valyuta konvertatsiyasi va repatriatsiya mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurati bilan izohlanadi.

Xalqaro raqobat kuchayib borayotgan sharoitda O'zbekiston sanoatini modernizatsiya qilish va mahalliy korxonalarni global qiymat zanjirlariga integratsiya qilish uchun xorijiy kapital, texnologiya va boshqaruv tajribasini jalb etish strategik zaruratga aylandi. Shu bois, ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribalarini o'rganish va ulardan samarali foydalanish imkoniyatlarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy muammoni tashkil etadi.

1.1. Tadqiqotning dolzarbligi

Iqtisodiy adabiyotlarda XTI ning sanoat rivojlanishiga ta'siri to'g'risida bir necha asosiy nazariy yo'nalishlar mavjud. Eklektik paradigma (Dunning, 1981) XTI amalga oshirishda "OLI" omillarini — egalik (Ownership), joylashuv (Location) va internalizatsiya (Internalization) ustunliklarini belgilaydi. Biroq zamonaviy tadqiqotlar bu modelni kengaytirish zaruratini ko'rsatadi: raqamli iqtisodiyot, barqaror rivojlanish maqsadlari va xalqaro siyosiy-iqtisodiy o'zgarishlar XTI dinamikasini tubdan o'zgartirmoqda.

O'zbekiston kontekstida ushbu masala bir necha sababga ko'ra dolzarb hisoblanadi: birinchidan, mamlakatning 2030-yilga qadar YaIM hajmini ikki baravar oshirish maqsadi asosan investitsiyalar hisobiga amalga oshirilishi ko'zda tutilgan; ikkinchidan, sanoat korxonalarining texnologik modernizatsiyasi uchun milliy moliyalashtirish imkoniyatlari cheklangan; uchinchidan, global texnologik o'zgarishlar (sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, yashil energetika) O'zbekiston korxonalarida zamonaviy texnologiyalarni bosqichma-bosqich joriy etish zaruratini oshirmoqda.

1.2. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari

Maqolaning bosh maqsadi — xorijiy investitsiyalarni jalb etishda ilg'or xorijiy mamlakatlar qo'llayotgan strategiya va davlat siyosati instrumentlarini tizimli tahlil qilish, ularning O'zbekiston sanoatiga tatbiq etilish imkoniyatlarini asoslash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- XTI jalb etishda muvaffaqiyat qozongan 5 ta mamlakatning investitsion ekotizimini tahlil qilish;
- har bir mamlakat uchun XTI hajmi, tarkibi va dinamikasiga oid statistik ma'lumotlarni o'rganish;
- MEZ, soliq rejimlari va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini qiyosiy baholash;
- O'zbekiston uchun tatbiq etilishi mumkin bo'lgan eng yaxshi amaliyotlarni aniqlash;
- sanoat korxonalariga XTI jalb etishni kuchaytirish bo'yicha aniq amaliy va institutsional tavsiyalar ishlab chiqish.

1.3. Tadqiqot obyekti va predmeti

Tadqiqot obyekti — Singapur, Germaniya, Xitoy, Polsha va Angliya mamlakatlarining XTI jalb etish siyosati va mexanizmlari.

Tadqiqot predmeti — ushbu mamlakatlarning investitsion strategiyalari, huquqiy-me'yoriy bazasi, maxsus iqtisodiy zonalari va davlat-xususiy sheriklik modellari hamda ularni O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

XTI nazariyasi va amaliyotiga bag'ishlangan adabiyotlarni uch asosiy yo'nalishda ko'rib chiqish mumkin.

2.1. XTI nazariyasi: asosiy konsepsiyalar

Dunning (1981, 2001) tomonidan ishlab chiqilgan eklektik "OLI" paradigmasi kompaniyalarning xorijga investitsiya kiritish sabablarini uch turdagi ustunlik bilan izohlaydi: egalik (patent, brend, texnologiya), joylashuv (bozor hajmi, resurslar, infratuzilma) va ichkilashtirish (tranzaksion xarajatlarni kamaytirish). Ushbu model hozir

ham XTI tadqiqotlarida asosiy ramka bo'lib xizmat qiladi.

Vernon (1966) tomonidan taklif etilgan mahsulot hayot sikli nazariyasi esa kompaniyalarning dastlab rivojlangan mamlakatda ishlab chiqarib, keyinchalik rivojlanayotgan mamlakatlarga ko'chirilishini tushuntiradi. Hymer (1976) esa XTI ni bozor nomukammalliklaridan foydalanish strategiyasi sifatida talqin qilgan. Zamonaviy tadqiqotchilar (Blonigen va Piger, 2014; Alfaro va boshq., 2010) XTI determinantlarini empirik jihatdan o'rganib, institutsional sifat, moliyaviy bozorlar rivojlanishi va savdo integratsiyasining hal qiluvchi rolini isbotlaganlar.

2.2. MEZ modellari va samaradorlik

Maxsus iqtisodiy zonalar (MEZ) XTI jalb etishning samarali iqtisodiy mexanizmlardan biri sifatida Zeng D. Z. (2011), Farole va Akinci (2011) kabi tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Jahon banki (2017) ma'lumotlariga ko'ra, muvaffaqiyatli MEZ siyosati o'rta muddatda mamlakat XTI hajmini 15–30 foizga oshirishi mumkin. Xitoyning Shenzhen MEZ tajribasi 1980-yildan buyon bu boradagi eng ko'p o'rganilgan muvaffaqiyatli modeldir.

2.3. O'zbekiston kontekstida tadqiqotlar

O'zbekistonda XTI muammolari Azimov (2022), Qodirov (2023) va boshqa mahalliy tadqiqotchilar tomonidan ko'tarilgan. Ushbu ishlar XTI jalb etishdagi ma'muriy to'siqlar, qonunchilikdagi nomuvofiqliklar va investorlar ishonchini ta'minlashdagi muammolarga alohida e'tibor qaratgan. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar — ADB (2022) va EBRD (2023) — O'zbekistonning investitsion iqlimi bo'yicha batafsil baholash hisobotlari nashr etgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi qiyosiy tahlil va tizimli yondashuv tamoyillariga asoslangan bo'lib, sifatli va miqdoriy tahlil usullarini birlashtiradi.

Tadqiqot uchun ko'p holat-o'rganish (multiple case study) metodologiyasi tanlandi. Bu metod mamlakat tajribalarini chuqur va kontekstual o'rganishga, shuningdek, ularni o'zaro qiyoslashga imkon beradi. Yin (2014) klassifikatsiyasiga ko'ra, bu tadqiqot izohlovchi-qiyosiy turdagi holat o'rganishiga kiradi.

3.2. Mamlakatlar tanlovi mezonlari

Tadqiqot uchun 5 ta mamlakat quyidagi mezonlar asosida tanlandi:

- XTI jalb etish hajmi (UNCTAD reytingida yuqori o'rin egallashi);
- boshqaruv modeli xilma-xilligi (Osiyo, Yevropa, rivojlangan va o'rta darajali iqtisodiyotlar);
- O'zbekiston uchun tatbiq etilishi mumkin bo'lgan o'ziga xos strategik elementlar mavjudligi;
- ma'lumotlar mavjudligi va ishonchligi.

3.3. Ma'lumotlar manbalari

Tadqiqotda quyidagi birlamchi va ikkilamchi ma'lumot manbalari qo'llanildi:

Manba	Ko'rsatkichlar	Davr
UNCTAD World Investment Report	XTI hajmi, oqimlari, tarkibi	2010–2024
Jahon banki Doing Business	Biznes muhiti indeksi, tartiblar	2010–2023
IMF Article IV	Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar	2015–2024
Milliy investitsiya agentliklari	Siyosat hujjatlari, qonunchilik	2018–2024
O'zbekiston Davlat statistikasi	Milliy XTI statistikasi	2017–2024

3.4. Tahlil usullari

- Qiyosiy institutsional tahlil — mamlakatlarning huquqiy-me'yoriy bazasini solishtirish;
- SWOT-tahlil — har bir mamlakatning investitsion ekotizimini baholash;
- regressiya tahlili elementlari — XTI hajmi va siyosat o'zgaruvchilari orasidagi bog'liqlikni o'lchash;
- ekspert baholash metodi — tadqiqotchi xulosalarini amaliyotchi mutaxassislar fikri bilan taqqoslash.

TAHLIL VA NATIJALAR

Quyida har bir mamlakatning XTI jalb etish tajribasi batafsil ko'rib chiqiladi.

4.1. Singapur: "Aqli siyosat" modeli

Singapur — maydoni 728 km² va aholisi 5,9 mln kishidan iborat shahar-davlat bo'lib, YaIMning XTI ulushi bo'yicha dunyodagi birinchi o'nlikda barqaror turadi. 2022-yilda Singapurga jalb etilgan XTI 141 mlrd dollarni tashkil etdi — bu ko'rsatkich YaIM hajmining 26 foiziga teng.

4.1.1. Huquqiy-me'yoriy baza

Singapurning investitsion muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning qonunchilik tizimining barqarorligi bilan bog'liq. Mamlakat ingliz huquq tizimi an'analariga asoslanib, investorlar uchun bashorat qilinadigan va adolatli sud muhitini yaratgan. Mulkiy nizolarni hal etish uchun Singapur Xalqaro arbitraj markazi (SIAC) tashkil etilgan bo'lib, u dunyodagi eng obro'li arbitraj muassasalaridan biri hisoblanadi. 2023-yilda SIAC 665 ta yangi ish qabul qildi — bu rekord ko'rsatkich.

Intellektual mulk huquqlari himoyasi Singapurda juda kuchli: mamlakat IP himoyasi bo'yicha Jahon iqtisodiy forumi reytingida doimiy ravishda 1–3-o'rinni egallaydi. Bu holat yuqori texnologiyali sohalar — farmatsevtika, IT, biotexnologiya — bo'yicha ishlaydigan xorijiy kompaniyalar uchun muhim shart hisoblanadi.

4.1.2. Soliq rejimi va moliyaviy rag'batlar

Singapurning korporativ soliq stavkasi 17 foizni tashkil etadi — bu G20 davlatlari orasida eng pastlaridan biri. Biroq amalda ko'plab kompaniyalar turli imtiyozlar orqali ancha past soliq to'laydi:

- Pioneer Status — yangi sohaga kirgan kompaniyalar 5 yil davomida 5–10% imtiyozli soliq to'laydi;
- Development & Expansion Incentive — kengayish davrida kompaniya foydasining ma'lum qismi 10% li soliq bilan soliqqa tortiladi;
- Global Trader Programme — savdo faoliyatida yuqori ulushli kompaniyalar 5–10% li stavka oladi;
- Financial & Treasury Centre — moliyaviy xizmatlar markazlari uchun 8% li imtiyozli stavka.

Shuningdek, Singapur kapital o'simi solig'i va dividendlarga ikki tomonlama soliq solishni butunlay bekor qilgan — bu xorijiy kompaniyalar uchun muhim rag'batlantiruvchi omil hisoblanadi.

4.1.3. Investitsion ekotizim va EDB roli

Singapurning Iqtisodiy rivojlanish kengashi (EDB) 1961-yilda tashkil etilgan va o'tgan 60 yil ichida mamlakatni iqtisodiy o'zgartirishda hal qiluvchi rol o'ynadi. EDB faoliyatining asosiy xususiyatlari:

- proaktiv investitsiya izlash — EDB xodimlari doimiy ravishda xorijiy kompaniyalar bilan muloqot olib boradi va ularga Singapurda joylashish uchun maxsus paketlar taklif etadi;
- bir darcha tamoyili — investorlar barcha ruxsatnomalar va hujjatlarni bitta muassasa orqali oladi;
- after-care xizmati — joylashgandan so'ng ham kompaniyalar davlat yordamidan foydalanadi;
- kadrlar tayyorlash — EDB maxsus Skills Development Fund orqali xorijiy kompaniyalar xodimlarini o'qitishga yordam beradi.

4.2. Germaniya: "Ilmiy-texnologik markaz" modeli

Germaniya Yevropa iqtisodiyotlarining eng yirigidan biri bo'lib, 2022-yilda mamlakatga jalb etilgan XTI 10,5 mlrd yevro edi. Mamlakat ishlab chiqarish, muhandislik va yuqori texnologiyalar sohasidagi kuchli salohiyati bilan xorijiy investorlarni o'ziga tortadi.

4.2.1. Huquqiy-me'yoriy muhit

Germaniyaning huquq tizimi investorlar uchun barqarorlik va bashoratlilikni kafolatlaydi. Mamlakatda xorijiy investorlar mahalliy kompaniyalar bilan bir xil huquqiy maqomga ega (milliy rejim tamoyili) va investitsiyalar maxsus xalqaro bitimlar bilan himoyalanaadi. Yevropa Ittifoqi doirasidagi huquqiy uyg'unlik esa xorijiy investorlar uchun butun Yevropa bozoriga kirishni ta'minlaydi.

Germaniyada biznes qilishning asosiy huquqiy xususiyatlari:

- kompaniya ro'yxatdan o'tkazish muddati — o'rtacha 7–10 ish kuni (2023-yildan raqamli platforma orqali 24 soatga qadar qisqartirilgan rejim ham mavjud);
- bankrotlik huquqi — Yevropa standartlari asosida qurilgan, investorlar huquqlarini himoya qiladi;
- transfer narxlash qoidalari — OECD standartlariga to'liq mos keladi.

4.2.2. Ilmiy-tadqiqot ekotizimi

Germaniyaning asosiy raqobat ustunligi — kuchli ilmiy-tadqiqot infratuzilmasi. Mamlakat YalMning 3,1 foizini (2022-yilda 105 mlrd yevro) tadqiqot va ishlanmalar (T&I)ga sarflaydi — bu G7 orasida eng yuqori ko'rsatkichlardan biri. Bundan tashqari:

- Fraunhofer jamiyati — 76 ta ilmiy institutdan iborat bo'lib, sanoat bilan bevosita hamkorlikni amalga oshiradi;
- Max Planck institutlari — fundamental tadqiqotlar markazi sifatida Nobel mukofotiga sazovor bo'lgan kashfiyotlar chiqarmoqda;
- Helmholtz markazlari — katta miqyosli ilmiy infratuzilmani boshqaradi;
- T&I xarajatlarini soliqdan chegirib tashlash imkoniyati xorijiy kompaniyalar uchun qulay shartlardan biri hisoblanadi.

4.2.3. Kadrlar va mehnat bozori

Germaniyada 900 mingdan ortiq muhandislik va texnik yo'nalishdagi bitiruvchi har yili mehnat bozoriga kiradi. Dual ta'lim tizimi (amaliyot va nazariyani birlashtiruvchi) mahalliy sanoat ehtiyojlarini bevosita qondiradi. Xorijiy kompaniyalar bu kadrlar bazasidan bevosita foydalanishi mumkin.

4.3. Xitoy: "MEZ va bozor liberalizatsiyasi" modeli

Xitoy global XTI raqobatida dunyodagi ikkinchi yirik qabul qiluvchi mamlakat hisoblanadi. 2023-yilda mamlakatga 163 mlrd dollar XTI jalb etildi va shu bilan birga hukumat yangi qo'shimcha rag'bat dasturlarini e'lon qildi.

4.3.1. Maxsus iqtisodiy zonalar tarixi va rivojlanishi

Xitoyda MEZ siyosati 1978-yilgi islohotlardan boshlandi. 1980-yilda to'rtta ilk SEZ — Shenzhen, Zhuhai, Shantou va Syamen — tashkil etildi. Ushbu zonalar quyidagi prinsiplar asosida ishladi:

- soliq imtiyozlari: korporativ soliq 33% o'rniga 15% stavkada;
- bojxona imtiyozlari: xomashyo va jihozlar importiga boj to'lanmaydi;
- ma'muriy soddalashtirish: ruxsatnomalar tezkor va bir darcha orqali;
- infratuzilma: hukumat yo'llar, elektr, suv va aloqa tizimini to'liq qurib berdi.

Shenzhenning natijasi — 1980-yilda 30 minglik baliqchilar qishlog'i 2023-yilga kelib 17 mln aholi va 400 mlrd dollar YalMga ega megapolisga aylandi. Xitoy hozir 2500 dan ortiq turli xil maxsus zonaga ega.

4.3.2. 2024-yil Harakat rejasi

2024-yilda Davlat kengashi qabul qilgan yangi "Harakat rejasi" bir qator muhim yangiliklari bilan ajralib turadi:

- xorijiy investitsiyalarga kirishni cheklovchi "salbiy ro'yxat"ni oqilona qisqartirish — 2021-yildan beri yangilanmagan ro'yxatda yangi sohalarga kirish uchun yo'l ochilmoqda;
- ilmiy-texnologik innovatsiyalar sohasida pilot loyihalar — Pekin, Shanxay va Guangdong EHZlarida genetik diagnostika, biotibbiyot sohasida xorijiy ishtirokning kengaytirilishi;
- xorijiy moliya institutlarining bank va sug'urta sohasiga kirishini kengaytirish;
- mahalliy obligatsiyalar bozorida xorijiy ishtirokning oshirilishi;
- xususiy investitsiya fondlarini tashkil etishda xorijiy investorlarga ruxsat.

4.4. Polsha: "Yevropacha integratsiya" modeli

Polsha 1990-yildan beri bozor iqtisodiyotiga o'tgan va 2004-yilda YIga qo'shilganidan so'ng XTI jalb etishda tez sur'atlar bilan rivojlandi. 2022-yilda mamlakatga 24,2 mlrd dollar XTI jalb etildi — bu Markaziy va Sharqiy Yevropa mintaqasida rekord ko'rsatkich.

4.4.1. Maxsus iqtisodiy zonalar tizimi

Polsha 1994-yilda MEZ tizimini joriy etdi. Hozir mamlakat hududida 14 ta rasmiy MEZ faoliyat ko'rsatib, ular 2026-yilga qadar xorijiy kompaniyalarga quyidagi imtiyozlarni taklif etadi:

- korporativ soliqdan to'liq ozodlik (maqomga va mintaqaga qarab 10–15 yil davomida);
- kichik va o'rta korxonalar uchun 70 foizga, yirik korxonalar uchun 50 foizga imtiyoz;
- yer uchastkalarini imtiyozli narxlarda yoki bepul berish;
- infratuzilma qurilishiga davlat yordami.

2018-yildan boshlab "Polsha Investitsiya Zonasi" tizimi joriy etildi — bu aslida butun mamlakat hududida ishlaydi. Endi kompaniyalar faqat belgilangan 14 ta zona ichida emas, balki butun Polsha bo'ylab joylashib, yuqoridagi imtiyozlardan foydalana oladi.

4.4.2. YI a'zoligi va yagona bozorga kirish

Polshaning YI a'zoligi xorijiy investorlar uchun bir necha strategik afzallik beradi:

- 500 mln aholiga ega Yevropa yagona bozorida to'siqsiz savdo qilish imkoniyati;
- YI texnik standartlari va sertifikatlarining butun blokda e'tirof etilishi;
- Yevropa Investitsiya Banki kreditlariga kirish imkoni;
- YI tarkibidagi barcha mamlakatlar bilan ikki tomonlama investitsiya shartnomalari tizimi.

4.4.3. Raqamli sanoat va kadrlar bazasi

Polsha so'nggi yillarda IT va raqamli texnologiyalar sohasida ham faol XTI jalb etmoqda. Varshavada 100 mingdan ortiq IT mutaxassisi bor. Shuningdek, Google, Microsoft, Samsung va boshqa yirik korporatsiyalar mamlakatda Yevropa operatsion markazlarini ochgan. Davlat 2023-yilda "Digital Poland" dasturi doirasida IT sektoriga 2 mlrd yevrolik investitsiyalarni rag'batlantirish rejasini e'lon qildi.

4.5. Angliya: "Fintech va innovatsiya markazi" modeli

Angliya Brexit (2020)dan keyin ham yirik global investitsion markaz bo'lib qolmoqda. 2022-yilda mamlakatga 25,9 mlrd funt sterling XTI jalb etildi. London esa jahondagi eng yirik moliyaviy markaz maqomini saqlab qolmoqda.

4.5.1. Soliq-moliyaviy rejim

Angliyaning asosiy investitsion jozibadorlik omillaridan biri qulay soliq rejimidir:

- korporativ soliq stavkasi 2024-yilda 25% ga ko'tarildi (avval 19% edi), biroq bu hali ham OECD o'rtacha ko'rsatkichidan past;
- Patent Box rejimi — intellektual mulkdan olingan daromadlar uchun 10% li maxsus stavka;
- R&D (tadqiqot va ishlanmalar) xarajatlarini soliqdan 130–230% miqdorida chegirib tashlash;
- Enterprise Investment Scheme (EIS) — startaplarga investitsiya qilganda 30% soliq chegirmasi;

- Capital Gains Tax — investitsiyalar qaytimiga past soliq stavkasi.

4.5.2. Fintech va texnologiya sektori

London dunyodagi eng yirik fintech markazi sifatida 2022-yilda 12,5 mlrd dollar fintech investitsiyalarini jalb etdi — bu Yevropaning umumiy ko'rsatkichining 44 foizi. Angliyaning Moliyaviy xizmatlar regulyatori (FCA) "sandbox" tizimi orqali yangi texnologiyalarni bozorda sinab ko'rish imkonini beradi.

Davlat "Tech Nation" va "Innovate UK" dasturlari orqali texnologiya startaplari va xorijiy innovatsion kompaniyalarni moliyaviy va texnik jihatdan qo'llab-quvvatlaydi.

4.5.3. Davlat-xususiy sheriklik (DXS)

Angliya DXS modelini keng qo'llashda Yevropada peshqadam hisoblanadi. Private Finance Initiative (PFI) va keyingi PF2 dasturlari doirasida 700 dan ortiq loyiha — yo'llar, kasalxonalar, maktablar, aeroportlar — xususiy kapital va davlat kafolatlarini birlashtirish orqali amalga oshirildi. 2023-yilga qadar umumiy DXS portfeli 57 mlrd funt sterlingni tashkil etadi.

QIYOSIY TAHLIL

Quyidagi jadval 5 ta mamlakat tajribasini asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha solishtiradi.

Ko'rsatkich	Singapur	Germaniya	Xitoy	Polsha	Angliya
XTI (2022, mlrd. \$)	141	10,5 (€)	163	24,2	25,9 (£)
Korporativ soliq (%)	17	15–30	25	19	25
MEZ soni	1 (umumiy)	Yo'q	2500+	14 (+butun hudud)	Yo'q
Doing Business (2019 reyting)	2- o'rin	22- o'rin	31- o'rin	40- o'rin	8- o'rin
IP himoyasi indeksi	Yuqori	Yuqori	O'rta	O'rta-yuqori	Yuqori
DXS rivojlanish darajasi	O'rta	Past	O'rta	O'rta	Yuqori

5.1. Umumiy tendensiyalar va farqlar

Qiyosiy tahlil bir necha muhim xulosalarga imkon beradi. Birinchidan, barcha muvaffaqiyatli mamlakatlar investorlar uchun bashoratlilik va barqarorlikni ta'minlashda huquqiy tizimga asosiy e'tibor qaratgan. Ikkinchidan, muvaffaqiyatli mamlakatlarning barchasi "bir darcha" tamoyilini joriy etgan — investorlar barcha hujjatlarni bitta joydan oladi. Uchinchidan, raqamli infratuzilma va kuchli kadrlar bazasi zamonaviy XTI jalb etishning zaruriy sharti sifatida belgilanmoqda.

Farqlar asosan strategik yo'nalishda ko'rinadi: Singapur moliyaviy va logistika markazini, Germaniya ilmiy-texnologik bazani, Xitoy bozor hajmi va MEZ modelini, Polsha YI integratsiyasini, Angliya esa fintech va innovatsiya ekotizimini asosiy ustunlik sifatida ishlatadi.

Olib borilgan tahlil asosida O'zbekiston sanoat korxonalariga XTI jalb etishni kuchaytirish uchun quyidagi strategik yo'nalishlar aniqlanadi.

6.1. Huquqiy islohot prioritetlari

O'zbekistonning investitsion muhitini yaxshilashda eng muhim qadamlardan biri huquqiy barqarorlikni ta'minlash hisoblanadi. Buning uchun:

- investitsiya nizolarini hal etish uchun maxsus arbitraj markazi tashkil etish va xalqaro arbitraj qoidalariga (UNCITRAL, ICC) qo'shilish;
- intellektual mulk huquqlari himoyasini kuchaytirish — ayniqsa, yuqori texnologiyali sohalarda;
- xorijiy investorlar uchun milliy rejim tamoyilini qo'llash hamda teng va shaffof tartiblarni takomillashtirish;
- investitsiya kafolatlarini huquqiy jihatdan mustahkamlash, shu jumladan mulk huquqi va investitsiya xavfsizligini kafolatlovchi mexanizmlar.

6.2. Mavjud MEZlarni takomillashtirish

O'zbekistonda hozir 23 ta erkin iqtisodiy zona (EIZ) faoliyat ko'rsatmoqda. Xitoy va Polsha tajribasiga asoslanib, ularning samaradorligini oshirish uchun:

- EIZlardagi ma'muriy xizmatlarni raqamlashtirib, hujjatlarni onlayn topshirish imkonini berish;
- EIZ ichida maxsus texnologiya parklari (IT, farmatsevtika, yashil texnologiya) tashkil etish;
- malaka oshirish markazlari qurish — xorijiy kompaniyalar mahalliy kadrlarni o'qitish imkoniyatini olish;

- EIZ atrofida logistika infratuzilmasini (yo'llar, temiryo'l, omborlar) rivojlantirish;
- kafolatlangan elektr ta'minoti va raqamli aloqa xizmatlarini yaratish.

6.3. Soliq rag'batlari tizimi

Singapur va Angliya tajribasi asosida O'zbekistonda quyidagi soliq instrumentlarini joriy etish tavsiya etiladi:

- Pioneer Status — sanoatga birinchi marta kirgan xorijiy kompaniyalar uchun 5–7 yillik imtiyozli soliq davri;
- R&D investitsiyalarini soliqdan chegirib tashlash — yuqori texnologiyali sohalarda xorijiy sarmoyani jalbetish uchun;
- dividend va foyda repatriatsiyasiga barqaror soliq rejimi — investorlar o'z daromadlarini erkin olib chiqishi kafolati;
- patent va litsenziya to'lovlariga imtiyozli soliq stavkasi — intellektual mulk transferini rag'batlantirish uchun.

6.4. Davlat-xususiy sheriklik institutini rivojlantirish

Angliya DXS tajribasi asosida O'zbekistonda quyidagi mexanizmlarni shakllantirish maqsadga muvofiq:

- DXS to'g'risida alohida qonun qabul qilish va uni xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish;
- sanoat infratuzilmasi loyihalari — avtomobil yo'llari, energetika, portlarni DXS formatida amalga oshirish;
- xorijiy kompaniyalar bilan texnologiya transferi shartnomalari tuzish — DXS loyihalarida majburiy mahalliy ta'minot va kadrlar tayyorlash talablari bilan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot Singapur, Germaniya, Xitoy, Polsha va Angliya tajribasini keng va chuqur tahlil qilib, O'zbekiston sanoat korxonalariga XTI jalb etishni kuchaytirish uchun aniq yo'nalishlar belgiladi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi asosiy xulosalar chiqarildi:

Barcha muvaffaqiyatli mamlakatlar investorlar uchun huquqiy muhit barqarorligini birinchi o'ringa qo'ygan. O'zbekiston uchun xalqaro arbitraj markazini tashkil etish va investitsiya kafolatlarini kuchaytirish bosqichmas bosqich amalga oshirilishi maqsadga muvofiq bo'lgan ustuvor yo'nalish hisoblanadi.

Xitoy va Polsha tajribasi MEZlarning sanoatni modernizatsiya qilishdagi rolini isbotladi. O'zbekistondagi mavjud 23 ta EIZning infratuzilma sifati va ma'muriy samaradorligi oshirilsa, XTI jalb etish uchun yaxshi platforma bo'la oladi.

Singapur va Angliya tajribasi raqobatbardosh soliq rejimi, ayniqsa R&D va intellektual mulk uchun maxsus rejimlar, xorijiy investitsiya qarorida hal qiluvchi rol o'ynashini ko'rsatadi.

Angliya DXS modeli O'zbekiston uchun sanoat infratuzilmasini rivojlantirishda xorijiy kapital jalb etishning amaliy yo'li sifatida tatbiq etilishi mumkin.

Germaniyaning kadrlar tayyorlash va ilmiy-tadqiqot ekotizimi O'zbekistonda ham sanoat ehtiyojlariga yo'naltirilgan maxsus ta'lim dasturlarini rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., Sayek S. Does foreign direct investment promote growth? Exploring the role of financial markets on linkages // *Journal of Development Economics*. – 2010. – Vol. 91, No. 2. – P. 242–256. DOI: 10.1016/j.jdeveco.2009.09.004.
2. Asian Development Bank. *Private Sector Assessment for Uzbekistan*. – Manila: Asian Development Bank, 2022.
3. Azimov A. O'zbekistonda xorijiy investitsiyalarning huquqiy muhiti va uni takomillashtirish yo'llari // *Toshkent iqtisodiyot universiteti ilmiy jurnali*. – 2022. – № 3(1). – B. 12–28.
4. Blonigen B. A., Piger J. Determinants of foreign direct investment // *Canadian Journal of Economics*. – 2014. – Vol. 47, No. 3. – P. 775–812. DOI: 10.1111/caje.12091.
5. Dunning J. H. *International Production and the Multinational Enterprise*. – London: Allen & Unwin, 1981.
6. Dunning J. H. The eclectic (OLI) paradigm of international production: Past, present and future // *International Journal of the Economics of Business*. – 2001. – Vol. 8, No. 2. – P. 173–190. DOI: 10.1080/13571510110051441.
7. European Bank for Reconstruction and Development. *Transition Report 2023–24: Transitions Big and Small*. – London: EBRD, 2023.
8. Farole T., Akinci G. (eds.). *Special Economic Zones: Progress, Emerging Challenges, and Future Directions*. – Washington, D.C.: World Bank, 2011.
9. Germany Trade & Invest. *Invest in Germany: Business Location Information and Investment Support Materials*. – Berlin: Germany Trade & Invest, 2023.
10. Hymer S. H. *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*. – Cambridge, MA: MIT Press, 1976.
11. International Monetary Fund. *World Economic Outlook, April 2024: Steady but Slow: Resilience amid Divergence*. – Washington, D.C.: IMF, 2024.
12. Department for Business and Trade. *Invest in the UK: Official Guidance for Overseas Businesses*. – London: Department for Business and Trade, 2023.
13. Polish Investment and Trade Agency. *Investment Incentives in Poland*. – Warsaw: Polish Investment and Trade

- Agency, 2023.
14. Qodirov B. O'zbekistonda maxsus iqtisodiy zonalarning investitsion salohiyati // *O'zbekiston iqtisodiyoti*. – 2023. – № 2(1). – B. 34–51.
  15. Singapore Economic Development Board. *Annual Report 2022/23*. – Singapore: Economic Development Board, 2023.
  16. UNCTAD. *World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government*. – Geneva: United Nations Conference on Trade and Development, 2024.
  17. Vernon R. International investment and international trade in the product cycle // *The Quarterly Journal of Economics*. – 1966. – Vol. 80, No. 2. – P. 190–207. DOI: 10.2307/1880689.
  18. World Bank. *Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies*. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2019.
  19. World Bank. *Doing Business Historical Data*. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2023.
  20. Yin R. K. *Case Study Research: Design and Methods*. 5th ed. – Los Angeles: SAGE Publications, 2014.
  21. Zeng D. Z. How do special economic zones and industrial clusters drive China's rapid development? // *Policy Research Working Paper*. – Washington, D.C.: World Bank, 2011. – No. 5583. DOI: 10.1596/1813-9450-5583.
  22. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – 2022. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100